

Politiskt deltagande i Finland – spridning och drivkrafter

ÅSA BENGTTSSON – HENRIK SERUP CHRISTENSEN

ABSTRACT

Political Participation in Finland – Examining the extent and driving forces of political engagement

Political participation is a multidimensional phenomenon that ranges from activities in institutionalised forms of engagement such as activities in political parties to participation in episodic and non-institutionalised protest activities. Despite the marked differences among these forms of engagement, there is a lack of knowledge as to what characterises the participants in certain forms of engagement, especially when it comes to newer forms such as political consumption and participation via the internet. The purpose of this study is to contribute to this research area by profiling participants in four forms of participation in Finland with the help of three theories of participation: socio-economic resources, political integration, and associational involvement. The data is the Finnish election survey 2007 (FSD2269), which is a representative sample with 1422 respondents carried out after the parliamentary election in 2007. The results indicate that there are distinct participatory profiles for each of the forms of participation examined.

Introduktion

Politiskt aktiva medborgare betraktas ofta som demokratins ryggrad. Synen på hur involverade medborgarna bör vara i de politiska processerna, liksom synen på vilka aktiviteter som skall betraktas som politiska varierar dock kraftigt. Samtidigt står det klart att de former som medborgarna använder för att påverka i samhällsliga frågor utvecklas i rask takt (Stolle m.fl. 2005) och att forskningen har svårt att belysa den utveckling som sker.

Det finns på många håll en allmän oro för att de konventionella formerna av politiskt deltagande, framför allt valdeltagande och aktivitet inom de politiska partierna håller på att mista sin attraktionsförmåga (Franklin 2004, Scarrow 2002). Andra forskare betonar dock att det inte är fråga om en ensidig nedgång i det politiska deltagandet utan snarare en förändring i medborgarnas sätt att engagera sig politiskt som inte nödvändigtvis utgör ett demokratiskt problem (Dalton 2006, Bennett 1998).

De uttrycksmedel som medborgarna använder för att få utlopp för sitt politiska engagemang utgör en allt mer diversifierad samling metoder av vilka flera kan sägas överskrida gränserna mellan de politiska, ekonomiska och privata sfärerna (Stolle m.fl. 2005, Bennett 1998). Forskningen visar dessutom att många medborgare väljer att koncentrera sitt politiska engagemang till vissa, liknande former av deltagande, så kallade 'modes of participation', snarare än att vara aktiva på alla de sätt som finns tillgängliga (Verba & Nie 1972, Verba m.fl. 1978, Teorell m.fl. 2007). Istället för att använda sig av många olika former av aktivism väljer alltså allt fler att plocka de verktyg ur lådan som passar just deras behov och syften. Den systematiska kunskapen om vad som definierar de medborgare som väljer att rikta sitt engagemang till en viss form är dock fortfarande begränsad, speciellt gällande helt nya former av deltagande som politisk konsumtion och Internetaktiviteter.

Syftet med denna undersökning är att kartlägga i vilken utsträckning olika former av politiskt deltagande används i Finland och framför allt vad

som karakteriserar de medborgare som väljer att engagera sig i olika deltagandeformer. Forskningen om politiskt deltagande ur ett bredare perspektiv än valdeltagande och partiaktivism, har i Finland förekommit i relativt blygsam omfattning (se exempelvis: Bengtsson & Grönlund 2005, Paakkunainen m.fl. 2007, Pesonen m.fl. 1993). Samtidigt kan Finland betraktas som ett utmärkt fall för undersökningens syfte då tidigare studier tyder på att nya former av deltagande har blivit vanliga i Finland medan deltagande i de mer traditionella aktiviteterna har stagnerat eller rent av fallit (Bengtsson & Grönlund 2005). Det material som ligger till grund för studiens analyser, den finländska riksdagsvalsundersökningen 2007 (FSD2269), ger dessutom möjlighet att studera nya former av deltagande, vilket saknas i många andra datamaterial.

Utvecklingen av politiskt deltagande

Politiskt deltagande har under de senaste 60 åren utvecklats från ett relativt entydigt till ett mångdimensionellt fenomen, där allt fler typer av handlingar betraktas som politiska. Ursprungligen var intresset enbart inriktat på aktiviteter i anslutning till val eftersom det betraktades som den enda legitima påverkningskanalen för medborgarna i ett demokratiskt samhälle (Lazarsfeld m.fl. 1944, Berelson m.fl. 1954) för att efter hand utvidgas till att omfatta aktiviteter som deltagande i valkampanjer och att kontakta politiska beslutsfattare (Lane 1959, Campbell m.fl. 1960). Under 1970-talet presenterade Sidney Verba med kollegor ett antal bidrag som vidareutvecklade synen på politiskt deltagande ytterligare (Verba & Nie 1972, Verba m.fl. 1978). Författarna argumenterade för att den endimensionella syn på politiskt deltagande på politiskt deltagande som tidigare dominerat forskningen var otillfredsställande och att deltagandet snarare borde betraktas som ett mångdimensionellt fenomen där medborgare tenderar att specialisera sig på en viss typ av aktionsformer, så kallade 'modes of participation'. Verba m.fl. identifierade fyra olika former av engagemang: röstning, kampanjaktiviteter, gruppengagemang och individualiserade kontakter, men fokuserade fortfarande uteslutande på deltagande inom den representativa demokratins ramar.

I kölvattnet av de omfattande studentrevolterna i slutet på 1960-talet inleddes ett forskningsprojekt

som utmynnade i den banbrytande studien *Political Action* (Barnes, Kaase m.fl. 1979). Studien visade att olika protestformer användes av engagerade och väl integrerade medborgare i syfte att påverka politiskt beslutsfattande, och att de borde betraktas som en utvidgning av den politiska aktionsrepertoaren. Slutsatsen avvek klart ifrån den tidigare så vanliga synen på protester – att de var manifestationer av massans irrationalitet eller ett hot mot demokratins överlevnad (Crozier m.fl. 1975). En viktig följd blev en indelning av politiskt deltagande i två övergripande grupper: konventionella former som sker inom ramen för det formella representativa systemet och okonventionella former av deltagande som sker utanför det officiella systemet.

I dagens läge ifrågasätts relevansen av indelningen i konventionella och okonventionella former av deltagande allt oftare. Många av de deltagande former som tidigare betraktades som okonventionella har idag blivit relativt vanliga och har även vunnit en högre grad av legitimitet, vilket gör rubriken okonventionell missvisande (Norris 2002, Dalton 2006). Samtidigt visar forskningen att deltagare i okonventionella protestaktiviteter på många sätt påminner om dem som deltar i mer traditionella aktiviteter (van Aelst & Walgrave 2001) och att allt fler vänder ryggen åt etablerade former till fördel för nyare aktiviteter, såsom politisk konsumtion (Micheletti 2003, Stolle m.fl. 2005). Internet har dessutom växt fram som en viktig arena för politiskt deltagande (Tolbert & Mcneal 2003, Stanley & Weare 2004, Polat 2005, Bimber 2001).

Förklaringar till politiskt deltagande

När det gäller att förklara varför vissa individer deltar i politiska handlingar medan andra förblir passiva har det genom åren presenterats en rik flora teorier. Under senare år tycks det ändå råda en relativt stor samstämmighet i litteraturen kring tre olika grupper av faktorer. De tre inriktningarna förekommer under olika benämningar (Verba m.fl. 1995, Norris 2002, Franklin 2002) men kommer i den här studien att rubriceras socioekonomiska resurser, politisk integration och socialt kapital.

Socioekonomiska resurser

Nästan alla studier av politiskt beteende tar socioekonomiska resurser och civila färdigheter som

utgångspunkt. I ett inflytelserikt arbete på området beskriver Verba m.fl. (1995) den socioekonomiska statusmodellen (SES) som en central drivkraft bakom individers politiska deltagande. Medborgare med högre utbildning, inkomst och högstatusjobb är mer benägna att engagera sig i politiska aktiviteter. Eftersom resurser är ojämnt fördelade i samhället kan de här faktorerna bidra till att förklara ett ojämnt deltagande sett till kön, ras/etnicitet, ålder och social klass (Norris 2002, 29). Det skall noteras att det inte är social status i sig som stimulerar deltagande, utan social status som det relaterar till individens färdigheter och orientering som på ett direkt sett påverkar deltagande (Nie m.fl. 1996, Verba m.fl. 1995).

Trots att socioekonomiska resurser ofta visar sig ha en substantiell effekt på politiskt deltagande, är det troligt att effekterna av några av de variabler som ingår i modellen har en effekt av varierande slag beroende på vilken typ av politisk aktivitet som undersöks. Tidigare forskning visar tydligt att äldre medborgare är mer benägna att engagera sig i konventionella och institutionaliserade aktiviteter medan ungdomar tenderar att vara överrepresenterade bland de medborgare som använder sig av protest som ett politiskt verktyg (Barnes m.fl. 1979, Leighley 1995, Anderson 1996). Det har också visat sig att politisk konsumtion är en kvinnovänlig form av engagemang (Stolle m.fl. 2005).

Politisk integration

Ända sedan den banbrytande studien '*Civic Culture*' av Almond & Verba (1963) har betydelsen av politiska värderingar och åsikter rönt stor uppmärksamhet. Tyngdpunkten har varierat beroende över tid och mellan olika forskare, vilket innebär att det finns få överenskommelser om vilka aspekter som bör beaktas när man studerar betydelsen av politisk integration (Almond & Verba 1963, Finkel 1985, Barnes m.fl. 1979, van Deth 1990). Mycket generellt kan det dock sägas handla om i vilken utsträckning individer upplever politik som viktigt och vilka möjligheter de har att påverka.

Under denna rubrik återfinns faktorer såsom politisk intresse (van Deth 1990) och en känsla av politisk kompetens (Dalton 2006, 52) som båda antas stimulera deltagande. Det senare antas ofta bestå av två olika delar: den subjektiva medborgar-kompetensen, som fångar upp hur bra individer

anser sig förstå vad som händer på den politiska arenan och individens syn på det politiska systemets lyhörddhet, dvs. i vilken utsträckning politiker och systemet i sig är öppet för respons från medborgarna (Niemi m.fl. 1991, 1407–1408). Politisk ideologi och partiidentifikation är andra välkända begrepp som ofta nämns eftersom medborgare med en tydlig ideologisk åsikt antas vara mer benägna att mobiliseras till olika former av aktiviteter (Armingeon 2007, 364). Politisk alienation, politisk cynism och brist på förtroende för de politiska institutionerna och aktörerna betraktas även de som psykologiska determinanter av individuellt deltagande (Stolle m.fl. 2005, Grönlund & Setälä 2007). Ytterligare en intressant aspekt av den politiska integrationen är medborgarnas kunskaper om politik, som ofta betraktas ofta som grundläggande för informerade politiska beslut (Milner 2002). Trots medvetenheten om kunskapens betydelse har forskningen varit sparsam på grund av svårigheterna att mäta kunskapsnivån, inte minst ur ett komparativt perspektiv.

Den kausala länken mellan politisk integration och deltagande har väckt debatt eftersom faktorer som politiskt intresse och förtroende kan främja deltagande, men deltagande kan samtidigt hävdas förstärka samma attityder (Finkel 1985). Oberoende vad man anser råder det dock enighet om att de påverkar det politiska deltagandet (Dalton 2006, 51). Det är dessutom sannolikt att medborgare med olika åsiktsprofil väljer olika uttrycksmedel för sitt politiska engagemang.

Socialt kapital

Enligt Putnams (2000,19) definition av socialt kapital ingår två nyckelkomponenter, en kulturell och en strukturell. Den kulturella komponenten utgörs av sociala normer i form av generaliserat mellanmänskligt förtroende, vilket är en subjektiv känsla eller uppfattning att folk i allmänhet går att lita på, även utan närmare personlig kontakt (Bäck & Kestilä 2009). Den strukturella komponenten utgörs av frivilliga föreningsnätverk och innebär i praktiken medlemskap i olika typer av organisationer. Deltagande i organisationslivet kan fungera som 'skolor i demokrati' genom att de ger medlemmarna kunskap och färdigheter som kan vara relevanta även för demokratiskt deltagande. Putman går längre än de flesta forskare och hävdar att det inte spelar någon roll i vilken typ av organisationer

som människor väljer att engagera sig, så länge de interagerar med andra människor ansikte mot ansikte (Norris 2002, 139).

När det gäller de två komponenterna av socialt kapital och deras betydelse för politiskt deltagande har resultaten i olika studier varierat. Medan Norris (2002) presenterar resultat som tyder på att mellanmännskligt förtroende väger tyngre än föreningsengagemang tycks de flesta studier på området indikera det motsatta (Armingeon 2007, Bengtsson & Christensen 2009). Det har även blivit ett vanligt förekommande tillvägagångssätt att använda föreningsengagemang som en uppskattning av socialt kapital (Norris 2002, 142). Armingeon (2007) presenterar mer detaljerade resultat gällande engagemang i föreningslivet. Hans jämförelse av engagemang i politiska organisationer och intresseorganisationer med engagemang i icke-politiska klubbar och föreningar visar att de senare är av mindre betydelse (Armingeon 2007, 374–375).

Empirisk design

Syftet med denna studie är att kartlägga på vilket sätt finländarna i dagens läge får utlopp för sitt politiska engagemang och att analysera drivkrafterna bakom olika former av politiskt deltagande i den finländska kontexten. Materialet som undersökningen bygger på är den finländska valundersökningen 2007 (FSD2269). Undersökningen, som är en representativ eftervalsstudie baserat på ett i flera steg stratifierat och slumpmässigt urval av den finländska befolkningen genomförd av Taloustutkimus Oy, består av två delar. Första delen är genomförd som en besöksintervju under perioden med 1422 respondenter under perioden 20 mars – 20 maj 2007. Därtill besvarades en enkät med ytterligare frågor av 1033 av de respondenter som deltog i besöksintervjun.¹

Analyserna inleds genom en deskriptiv presentation av de 17 olika former för politiskt deltagande som ingår i valundersökningen med undantag för valdeltagande. I nästa steg genomförs en faktoranalys i syfte att få presentera de dimensioner som kan urskiljas i finländarnas politiska deltagande. De fyra dimensioner som framgår av faktoranalysen analyseras i nästa steg med hjälp av tre block med oberoende variabler utformade för att fånga upp respondenternas socioekonomiska ställning, politisk integration och föreningsengagemang.² Studiens beroende variabler är rangordnade

kategoriska variabler med fyra eller fem värden vilket innebär att de analyseras med ordinal logistisk regressionsanalys. Ordinal logistisk regression, förutsätter precis som linjär regression att svaren är rangordnade enligt en dimension. Till skillnad från linjär regression förutsätter den dock inte lika intervaller mellan kategorierna. Nedan görs en mer detaljerad genomgång av de variabler och mätinstrument som ingår i de empiriska analyserna. Detaljer gällande kodning och indexkonstruktion finns i appendix.

Politiskt deltagande

I den finländska valundersökningen 2007 ingick tre olika block med frågor om politiskt deltagande (se tabell 1 nedan). Det första blocket innehåller 12 olika exempel på aktiviteter som respondenterna anger om man under de senaste fyra åren har gjort, eller om man kan tänka sig att göra den aktuella aktiviteten. I det andra blocket ingår 3 aktiviteter på Internet med samma svarsalternativ som i föregående fall. Det sista blocket består av tre frågor om pågående aktivitet (eller i samband med det aktuella riksdagsvalet) eller om man tidigare har ägnat sig åt en aktivitet av den form som efterfrågas.

Lämpligheten i den tidsperiod på fyra år som används för en majoritet av de indikatorer som ingår i undersökningen kan diskuteras. Den faller i mellan två vanliga strategier på området, nämligen att fråga om aktivitet under det senaste året (European Social Survey) eller att helt utesluta tidsaspekten och fråga om man 'någon gång' har ägnat sig åt den aktuella formen av aktivitet (World Values Survey). En fyraårsperiod framstår som relativt lämplig av flera skäl. För det första är det tillräcklig lång tid för att undvika att aktiviteter som sker oregelbundet som t ex. demonstrationer inte registreras och att deltagandet därför underskattas. För det andra omfattar det ändå en relativt begränsad tidsperiod vilket gör att vaga minnen om aktiviteter som skedde långt tillbaka i tiden, inte minst bland de äldre generationerna, hamnar utanför undersökningen.

Analyserna kommer i första hand att fokusera på faktisk aktivitet, snarare än den allmänna inställningen gentemot en viss form av deltagande. När det gäller de minst vanliga aktivitetsformerna som utgörs av olika former av protestaktiviteter (civil olydnad, våldsamma demonstrationer och

våld som politiskt verktyg) väljer vi dock en annan strategi. Eftersom antalet aktiva i dessa aktivitetsformer är mycket lågt och antalet potentiellt aktiva även de utgör en begränsad skara (se tabell 1 i analysdelen) väljer vi i dessa fall att slå samman de två grupperna. För dessa tre aktivismformer studerar vi alltså istället 'protestpotential' för att låna ett uttryck från Barnes & Kaases *Political Action-studie* (1979). Även om det är nödvändigt att betona att protestpotential inte är det samma som deltagande, och att villighet att delta i de olagliga aktiviteterna inte nödvändigtvis betyder att respondenten kommer att göra det i nära framtiden, fungerar det som ett mått på respondenternas benägenhet att använda extrema medel.

Resurser och socioekonomiska karakteristika

Den första gruppen oberoende variabler består till största delen av en standarduppsättning som används i de flesta studier av politiska attityder och beteende. De som ingår är kön, ålder, civilstånd, utbildning, inkomst, bostadsort och språk. Civilstånd är en dummyvariabel som särskiljer de som är gifta och lever i partner- eller samboskap från de som är ensamstående. Inkomst är indelat i kvartiler utgående från befolkningens inkomststruktur. Utbildning mäter respondentens högsta utbildningsnivå, bostadsort fångar upp hur urbaniserat det område som respondenten är bosatt i är och språk anger om respondenten har svenska som modersmål eller inte.

Politisk integration

Den mångfacetterade samlings av faktorer under rubriken politisk integration är delvis valda utgående ifrån vad som finns att tillgå i den finländska valundersökningen, men rör sig alla om mått och begrepp som är väletablerade in om studiet av politiska attityder. I undersökningen ingår: politisk kunskap, politiskt intresse, subjektiv medborgarkompetens, synen på politikens lyhörddhet, demokratitillfredsställelse, partiidentifikation, ideologisk hemvist samt ideologisk extremism. Politisk kunskap är ett index baserat på fem kunskapsfrågor om politik, utformade för att fånga upp ett brett spektra av den politiska verkligheten. Subjektiv medborgarkompetens mäter i vilken utsträckning respondenten har att förstå sig på vad som händer i politiken. Synen på politikens lyhörddhet

är ett index konstruerat av fyra frågor om hur lätt det är att påverka i politiken och hur intresserade politikerna är av medborgarnas åsikter. Partiidentifikation fångar upp hur stark anhängare av ett specifikt parti respondenten är. Ideologi är en fråga om respondentens subjektiva placering på en vänster-högerskala och ideologisk extremism använder samma fråga som utgångspunkt men kontrasterar de som placerar sig i mitten mot de som hör hemma i längre ut på det kontinuum som vänster-högerskalan utgör.

Föreningsengagemang

Den finländska valundersökningen ger tyvärr inte möjlighet att jämföra effekterna av de två olika komponenterna som ingår i begreppet socialt kapital – mellanmänniskt förtroende och föreningsengagemang – eftersom frågan om mellanmänniskt förtroende inte ingår i undersökningen. Frågor gällande medborgarnas engagemang i 9 olika föreningar finns dock att tillgå och fångar gällande aktivitet, passivt medlemskap och tidigare medlemskap.

Engagemang i frivilligorganisationer har ofta har betraktats som problematisk att mäta på ett adekvat sätt (Ulzurrun 2002, Teorell 2003). Framför allt är det frågan om passivt medlemskap är tillräckligt för att generera engagemang som är omdebatterad. Armingeon (2007, 366) och Putnam (2000, 156) svarare nekande medan Teorell (2003) hävdar att det avgörande är att stå i relation till många olika organisationer, även för passiva medlemmar, eftersom de är mer benägna att bli rekryterade för aktioner av olika slag. Det har också hävdats att vara aktiv på många olika sätt inom en organisation tyder på ett starkare engagemang och kan därför bidra till mer allmänt civilt engagemang (Morales & Geurtz 2007, 142).

De mått som används i analyserna är designade för att utifrån förutsättningarna fånga upp graden av engagemang liksom vilken typ av organisation som det är frågan om. De fyra grupperna är: fritids- och kulturorganisationer, fackföreningar och arbetarorganisationer, arbetsgivar- och jordbruksorganisationer samt miljö- och humanitära organisationer. För varje grupp ingår frågor om deltagande, medlemskap samt tidigare medlemskap i två olika typer av organisationer som summeras till ett index före respektive typ.

Analys

Analysavsnittet består av tre olika delar. Vi inleder med en deskriptiv genomgång av de olika former av politiskt deltagande som ingår i den finländska valundersökningen i syfte att ge en bild av de olika aktivismformernas popularitet. Nästa steg i analyserna är att vaska fram studiens beroende variabler, dvs. de dimensioner som finns i finländarnas sätt att vara politiskt aktiva. I det tredje och sista analysavsnittet analyseras de olika dimensionerna med hjälp av de tre block av oberoende variabler som tidigare presenterats, dvs. socioekonomiska resurser, politisk integration och föreningsengagemang.

Finländarnas politiska deltagande

Som framgår av tabell 1 skiljer sig inte bara olika former av aktiviteter sig från varandra genom sin karaktär utan även i när det gäller popularitet. Det absolut vanligaste sättet att agera för att påverka när något 'är väldigt viktigt' är konsumtion inriktad på att naturskyddsfrågor. Men även konsumtion med uttalat politiskt syfte är mycket vanligt. Dessa former av samhälleligt engagemang som omkring 60, respektive 40 procent av respondenterna anger att de har gjort under de senaste fyra åren kan omfatta väldigt mycket och befinner sig i gränslandet för vad som betraktas som politiskt deltagande. Populariteten är inte heller speciellt förvånande eftersom det kan betraktas som vardagsnära och inte kräver stora insatser av den enskilda individen.

På andra plats i popularitet finner vi en metod för påverkan som har ett tydligare politiskt syfte, nämligen att skriva under upprop, vilket nästan hälften av alla säger sig ha gjort. Trettio procent anger dessutom att de har skrivit under upprop på Internet. Andelen som har deltagit i de olagliga aktiviteterna är lågt, från 0,4 procent i de aktiviteter som involverar våld till 1 procent för civil olydnad. Finländarna är inte speciellt benägna att ta till extrema metoder, även om drygt 15 procent anger att de 'skulle kunna tänka sig' använda civil olydnad som verktyg för att påverka i viktiga frågor. Betydligt populärare, men fortfarande i begränsad utsträckning är aktiviteter kopplade till politiska partier. Drygt en tiondel anger trots allt att de är medlemmar i ett politiskt parti och något färre att de har varit aktiva i partiverksamhet de senaste fyra åren. Drygt fyra procent innehar politiskt förtroen-

Tabell 1. Politiskt deltagande i Finland (procent)

	Aktivitet	Potential
Deltagit i partiverksamhet	10,2	38,2
Deltagit i annan organisations verksamhet	34,8	42,4
Skrivit insändare	12,1	58,6
Kontaktat beslutsfattare	18,3	57,8
Skrivit under upprop	44,9	39,6
Miljöinriktad konsumtion	62,6	31,6
Politiskt inriktad konsumtion	38,1	47,5
Bojkottat produkter	16,6	50,0
Fredlig demonstration	6,5	40,1
Civil olydnad	1,0	15,8
Demonstration med våld	0,4	5,5
Använt våld	0,4	1,9
Skrivit under upprop per Internet	27,9	30,2
Tagit kontakt med beslutsfattare per Internet	11,3	47,3
Diskuterat politik på Internet	14,9	37,2
	Aktivitet	Tidigare aktivitet
Medlem i politiskt parti	11,7	8,7
Innehar kommunala uppdrag	4,4	12,4
Hört till kandidats stödtrupp	5,5	6,9

Kommentar: De 15 första frågorna mäter aktivitet under de senaste fyra åren och om man kan tänka sig att göra det frågan gäller (potential). De 3 sista frågorna gäller pågående aktivitet eller aktivitet i samband med det aktuella riksdagsvalet, samt om man tidigare har varit aktiv (utan tidsbegränsning).

deuppdrag i kommunerna och lite drygt var tjugonde jobbade för en kandidats kampanj i riksdagsvalet.

De former av deltagande som kan betraktas som moderna och delvis nya tycks även ha vunnit en stor popularitet bland finländarna, medan olagliga och våldsamma metoder för att påverka i politiska frågor har stöd av en ganska liten minoritet av befolkningen. Det är också en relativ liten andel som väljer att engagera sig inom de politiska partierna, medan andra former av organisationsverksamhet är mera populära.

Dimensioner i det politiska deltagandet

Forskningen kring politiskt deltagande tyder på att det finns distinkta deltagandedimensioner, som

Tabell 2. Principal komponentanalys av politiskt deltagande (mönster matris med oblimin rotation)

Typ av aktivitet	Deltagandedimensioner			
	1	2	3	4
Deltagit i partiverksamhet	0,02	-0,83	0,02	0,02
Innehar kommunala förtroendeuppdrag	-0,03	-0,63	0,11	-0,00
Medlem i politiskt parti	-0,09	-0,79	-0,05	0,02
Hört till kandidats stödtrupp i riksdagsvalet	0,04	-0,71	0,01	0,05
Skrivit insändare	0,34	-0,28	-0,02	-0,02
Kontaktat politiska beslutsfattare	0,42	-0,43	-0,07	-0,01
Skrivit under upprop	0,61	0,10	-0,00	0,26
Deltagit i annan organisations verksamhet	0,26	-0,28	-0,04	0,31
Politiskt inriktad konsumtion	-0,10	-0,02	-0,11	0,82
Miljöinriktad konsumtion	-0,03	-0,10	0,01	0,80
Bojkott	0,07	0,09	0,19	0,60
Fredlig demonstration	0,21	0,00	0,38	0,21
Uppvisat civil olydnad	0,14	0,08	0,69	0,08
Deltagit i demonstrationer med våld	-0,00	-0,01	0,82	-0,06
Använt våld för att uppnå politiska mål	-0,18	-0,12	0,67	-0,06
Skrivit under upprop på Internet	0,77	0,26	0,02	0,04
Kontaktat politiska beslutsfattare via Internet	0,69	-0,26	-0,03	-0,13
Diskuterat politik på Internet	0,60	-0,10	0,08	-0,03
Eigenvalues	3,98	2,28	1,60	1,18
Varians (%)	22,09	12,69	8,90	6,57
Korrelation	Dimension			
	1	-0,27	0,11	0,34
	2		-0,03	-0,04
				0,18

Kommentar:

Presenterat i tabellen är faktorladdningar från en principal komponentanalys med oblimin rotation med alla respondenter i Finland som har svarat på alla 15 frågor. Laddningar på 0,60 eller högre är markerade med fet text.

Deltagandedimensionerna är följande: 1. Internetaktivism (+upp) 2. Partiaktivism, 3. Protestaktivism 4. Konsumentaktivism

uppstår eftersom medborgare som engagerar sig i en aktivitet även ofta deltar i andra, nära relaterade aktiviteter (Verba m.fl. 1971, Teorell m.fl. 2007).

För att få fram de dimensioner som är karakteristiska för finländarnas sätt att engagera sig politiskt används faktoranalys. Vilken som är den mest lämpliga faktortekniken är en omtvistad fråga (se t ex. Preacher & MacCallum 2003). Även om det finns olika sätt att utföra denna analys kommer den på de flesta punkter att följa det som betraktas som "standard" inom den politiska deltagandelitteraturen, vilket innebär principal komponent analys för att få fram dimensioner med *Eigenvalues* högre än 1. Strängt taget är principal komponent analys inte en form av faktoranalys, men i praktiken används de för samma ändamål och det är omdebatterat i vilken mån resultaten nämnvärt skiljer sig från varandra. För att garantera att de inkluderade variab-

lerna faktiskt är relaterade till den latent dimensionen kommer enbart variabler som laddar högre än 0,60 (i de flesta fall) att inkluderas i de fortsatta analyserna. Denna något godtyckliga gräns är tillräckligt hög för att utesluta variabler som laddar på dimensioner som följd av mätfel.

Den mest uppenbara avvikelser från normen gäller rotationsmetoden där vi väljer att använda rotationen 'direkt oblimin' snarare än den vanligare varianten 'varimax'. Valet motiveras med att det inte finns någon anledning att *a priori* förvänta sig att de olika deltagandedimensionerna är okorrelerade, vilket förutsätts med varimax-metoden. Rotationen görs för att maximera variabelernas laddning på enbart en dimension, och som sådan medverkar den till att konstruera komponenter som inkluderar de relevanta variablerna.

Resultaten presenterade i tabell två indikerar att

finländarnas politiska deltagande kan delas in i fyra dimensioner: aktiviteter på Internet, partiaktiviteter, protestpotential och konsumentaktivism. Den första dimensionen är Internetaktivism. Det faktum att politiska aktiviteter på Internet utgör en egen dimension är intressant eftersom det innebär att de som deltar via Internet tenderar att koncentrera sitt deltagande till alla de möjligheter som Internet ger, men inte nödvändigtvis delta i andra politiska aktiviteter. Att skriva under upprop laddar också på denna dimension, vilket är naturligt med tanke på frågornas utformning.⁴

I nästa steg då index bildas för respektive deltagandedimension i syfte att studera drivkrafterna bakom de olika formerna, kommer dock inte de allmänna uppslagsunderskrivarna att inkluderas för att undvika en allt för bred kategori. De tre övriga dimensionerna som framgår av analysen påminner i stor utsträckning om de resultat som bl.a. Teorell m.fl. (2007) och Bengtsson & Christensen (2009) finner i andra sammanhang. Resultaten följer således i stor utsträckning det förväntade mönstret samtidigt som de framstår som väl sammanhängande och logiska. Partidimensionen består som väntat av de aktiviteter som tydligt kan klassas som partirelaterade: partimedlemskap, partiaktiviteter, förtroendeuppdrag och kampanjarbete. Till sammans bildar de ett adderat index med fem värden. Protestdimensionen består av de tre variabler som fångar upp protestpotential, dvs. de respondenter som har angett att de antingen har eller kan tänka sig att använda civil olydnad, delta i demonstrationer där våld förekommer eller att använda våld som politiskt verktyg.⁵ Protestpotential utgörs i följande analyser av ett adderat index med fyra värden. Den fjärde och sista dimensionen utgörs av de konsumentinriktade metoderna. Här ingår två olika typer av konsumtionsbeteende, det med ett direkt politiskt syfte och det som har syfte att påverka naturskyddet eller miljön. Även bojkotter av produkter laddar starkt på denna dimension och ingår i det adderade indexet med fyra värden som i följande analyser används som beroende variabel. För mer utförlig information om indexkonstruktionen se appendix.

De fyra dimensionerna som kan spåras i finländarnas politiska deltagande skiljer sig avsevärt från varandra när det gäller vem de riktar sig mot, hur stor insats de kräver, och hur legitima de är i förhållande till det etablerade systemet. På samma gång är två av formerna, partiaktivism och protest-

potential, uttryck för etablerade former av politiskt deltagande, medan politisk konsumtion och Internetaktivism hör till de nya och mer omtvistade deltagarsätten. De stora skillnaderna innebär att det är intressant att studera skillnader och likheter i deltagarnas karakteristika och de drivkrafter som ligger bakom de val som medborgarna fattar. De fyra deltagandeformerna utgör i undersökningens nästa steg, där syftet är att analysera vem som deltar i respektive dimension, studiens beroende variabler.

Deltagandets drivkrafter

Nästa steg i analyserna är att undersöka drivkrafterna bakom de fyra olika formerna för politiskt deltagande med hjälp av de tre olika förklaringsinriktningar som tidigare presenterats. Fyra olika tabeller presenteras: en för varje form av deltagande som har tagits fram utgående från resultatet i faktoranalysen. Partiaktivism, konsumentaktivism, protestpotential och internetaktivism analyseras alla med hjälp av tre block med oberoende variabler; resurser, politisk integration och föreningsengagemang. De tre blocken introduceras stegvis för att undersöka den förklarande kraften i varje grupp av variabler. I tabellerna rapporteras b-värden, signifikansnivå och standardfel inom parentes. Alla variabler som ingår i analyserna är kodade på en skala från 0–1.

Partiaktivism

Den traditionella eller konventionella dimensionen som består av partiaktivism analyseras först. Partiaktivism är en central del av den representativa demokrati, och har genom åren tillsammans med valdeltagande varit den viktigaste officiella och direkta kanalen för politiskt inflytande. Sedan 1980-talet har dock antalet partimedlemmar sjunkigt kraftigt i de flesta etablerade demokratier, vilket även gäller Finland och de övriga nordiska länderna (Scarrow 2007, 637–8), vilket på många håll har betraktats som oroväckande med tanke på partiernas centrala roll i den representativa demokratin. Politiska parlamentsledamöter beskrivs ofta som övervägande manliga, välutbildade män i högstatus jobb (Holmberg & Esaiasson 1988, Finlands statistikcentral). Tidigare forskning visar att även partimedlemmar tenderar att ha en högre utbildning än genomsnittet, vara män snarare än kvinnor och äldre än genomsnittet, även om det bland med-

Tabell 3. Partiaktivism under kontroll för resurser, politisk integration och föreningsengagemang, ordinal regression (Plum)

	Resurser			Resurser Politisk integration			Resurser Politisk integration Föreningsengagemang		
	b	p	s.f.	b	P	s.f.	B	p	s.f.
Kön (man)	0,07		(0,16)	-0,10		(0,18)	-0,05		(0,25)
Ålder/100	2,82	***	(0,51)	1,69	**	(0,57)	1,51	~	(0,79)
Civilstånd (partner)	0,29		(0,21)	0,32		(0,22)	0,34		(0,30)
Utbildning	0,21		(0,33)	-0,41		(0,36)	-0,53		(0,49)
Inkomst	0,12		(0,31)	-0,10		(0,33)	-0,04		(0,44)
Subj. klasstillhörighet	0,58	~	(0,35)	0,35		(0,40)	-0,14		(0,53)
Urbanisering	-1,40	***	(0,27)	-1,80	***	(0,30)	-1,74	***	(0,41)
Svenskspråkig	0,46		(0,34)	0,87	*	(0,37)	1,27	**	(0,46)
Politisk kunskap				0,48		(0,46)	0,72		(0,63)
Politiskt intresse				2,03	***	(0,41)	2,68	***	(0,57)
Subj. medborgarkomp.				0,37		(0,32)	0,39		(0,43)
Lyhördhet				1,67	**	(0,54)	0,10		(0,72)
Demokratitillfreds.				-0,22		(0,52)	-0,52		(0,71)
Partiidentifikation				1,95	***	(0,39)	2,43	***	(0,54)
Vänster-höger (höger)				-0,57		(0,39)	0,43		(0,52)
Ideologisk extremism				1,05	***	(0,30)	1,04	**	(0,39)
Fritidsorganisationer							1,72	**	(0,57)
Hum. & miljöorg.							0,68		(0,60)
Fackföreningar							1,39	**	(0,51)
Arbetsgivarorg.							-0,43		(0,74)
Tröskel 0,00	3,01	***	(0,39)	5,69	***	(0,61)	7,66	***	(0,91)
Tröskel 0,25	3,71	***	(0,39)	6,49	***	(0,62)	8,49	***	(0,92)
Tröskel 0,50	4,42	***	(0,40)	7,30	***	(0,63)	9,41	***	(0,94)
Tröskel 0,75	5,57	***	(0,45)	8,55	***	(0,67)	10,70	***	(0,99)
-2 Log likelihood	1 459,09			1 303,84			755,30		
Cox & Snell	0,06			0,17			0,23		
Nagelkerke	0,08			0,24			0,31		
McFadden	0,05			0,15			0,20		
N	1231			1185			734		

Kommentar:

Ostandardiserade b-koefficienter presenteras i tabellen med standardfel inom parentes. *** $p < 0.001$, ** $p < 0.01$,

* $p < 0.05$, ~ $p < 0.10$. Alla variabler är kodade på en skala mellan 0 och 1. Beroende variabel = Partiaktivism.

För mer variabelinformation se appendix.

lemmarna inte är lika tydligt som hos politiska representanter (Widfeldt 1995).

Resultaten som presenteras i tabell 3 visar att partiaktiva medborgare tenderar att vara äldre, även om detta resultat förlorar något av sin relevans när det kontrolleras för andra faktorer. Även urbanisering visar sig vara en viktig förklaring och resultaten indikerar att de partiaktiva i högre grad bor i mindre urbaniserade miljöer. Däremot är kön, inkomst och utbildning inte av betydelse. De partiaktiva i Finland tenderar också att vara svenskspråkiga, vilket ligger i linje med finlandssvenskarnas

högre valdeltagande (Allardt 1956, Sundberg m.fl. 2005) och kan sannolikt förklaras med den starka uppslutningen kring Svenska folkpartiet (Bengtsson 2009).

När det gäller politisk integration visar det sig inte speciellt förvånande att de partiaktiva är mera politiskt intresserade och har en högre grad av partiidentifikation än gemene man. De partiaktiva tenderar också att vara mera extrema i sina ideologiska åsikter, vilket kan bidra till en radikalisering av partiets åsikter i förhållande till den befolkningen. Inga av dessa resultat avviker från de vedertagna

Tabell 4. Konsumentaktivism under kontroll för resurser, politisk integration och föreningsengagemang, ordinal regression (Plum)

	Resurser			Resurser Politisk integration			Resurser Politisk integration Föreningsengagemang		
	b	p	s.f.	b	p	s.f.	b	p	s.f.
Kön (man)	-0,52	***	(0,11)	-0,73	***	(0,11)	-0,54	***	(0,15)
Ålder/100	-1,27	***	(0,30)	-1,71	***	(0,35)	-2,44	***	(0,48)
Civilstånd (partner)	-0,05		(0,13)	-0,11		(0,13)	-0,31	~	(0,17)
Utbildning	0,99	***	(0,22)	0,60	**	(0,23)	0,36		(0,30)
Inkomst	0,51	**	(0,19)	0,45	*	(0,20)	0,50	~	(0,26)
Subj. klasstillhörighet	-0,01		(0,22)	0,04		(0,24)	-0,12		(0,31)
Urbanisering	0,64	***	(0,18)	0,45	*	(0,19)	0,38		(0,25)
Svenskspråkig	-0,38		(0,25)	-0,31		(0,26)	-0,28		(0,32)
Politisk kunskap				1,14	***	(0,27)	1,30	***	(0,35)
Politiskt intresse				0,87	***	(0,24)	0,89	**	(0,32)
Subj. medborgarkomp.				0,28		(0,20)	0,21		(0,26)
Lyhördhet				1,08	***	(0,33)	0,35		(0,43)
Demokratitillfreds.				-0,43		(0,31)	0,10		(0,40)
Partiidentifikation				-0,11		(0,20)	-0,17		(0,26)
Vänster-höger (höger)				-1,61	***	(0,28)	-1,61	***	(0,36)
Ideologisk extremism				0,11		(0,29)	-0,16		(0,25)
Fritidsorganisationer							0,97	**	(0,37)
Humanitär & miljöorg.							1,17	**	(0,40)
Fackföreningar							0,49		(0,33)
Arbetsgivarorg.							-0,15		(0,53)
Tröskel 0,00	-0,57	*	(0,23)	-0,65	**	(0,32)	-0,98	*	(0,43)
Tröskel 0,33	0,71	**	(0,23)	0,73	*	(0,32)	0,51		(0,43)
Tröskel 0,66	2,21	***	(0,24)	2,34	***	(0,33)	2,13	***	(0,44)
-2 Log likelhood			3231,48			2949,92			1830,79
Cox & Snell			0,09			0,17			0,20
Nagelkerke			0,10			0,18			0,21
McFadden			0,04			0,07			0,08
N			1230			1184			734

Kommentar:

Ostandardiserade b-koefficienter presenteras i tabellen med standardfel inom parentes. *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$, ~ $p < 0,10$. Alla variabler är kodade på en skala mellan 0 och 1. Beroende variabel = Konsumentaktivism. För mer variabelinformation se appendix.

sanningarna om partiaktiviteter i litteraturen, även om det är intressant att notera att de partiaktiva inte tenderar att ha en högre grad av politisk kunskap, vilket kunde ha förväntats.

Två typer av föreningsaktiviteter är förknippade med partiaktivism, fritidsrelaterade organisationer och fackföreningar. Fackföreningarnas signifikanta effekt kan i stor utsträckning ses som ett uttryck för fortsatt starka band inom arbetarrörelsen mellan fackföreningarna och det socialdemokratiska partiet. Att tolka detta samband som ett starkt bevis för att föreningsaktiviteter i allmänhet gynnar

deltagande i partiaktiviteter är tveksamt. Däremot kan den starkt positiva effekten av engagemang i fritidsföreningar tolkas i linje med Putnams tes om föreningsengagemangets betydelse för konventionellt politiskt deltagande.

Konsumentaktivism

Nästa form av politisk aktivitet som analyseras är konsumentaktivism, en form av aktivitet som har ökat i popularitet under senare årtionden (Norris 2007, 640; Stolle m.fl. 2005). Att styra sina inköp

eller att bojkotta produkter för att påverka vad som händer i samhället är en strategi som till sin karaktär tydligt skiljer sig från partiaktiviteter. Den kan sägas falla utanför den strikt politiska sfären, men den precisa skiljelinjen mellan det offentliga och privata försätter att vara kontroversiell, vilket har inneburit att dess status inom studier av politiskt deltagande är omdiskuterad. De som använder sig av den här typen av metoder är ofta ute efter att påverka politiska processer så väl som att bryta systematiska samhälleliga beteendemöter (Norris 2007, 640–1) och är inte sällan inriktade på att påverka frågor av global karaktär (Stolle m.fl. 2005).

Analysens resultat framhäver den egalitära potential som finns i konsumentaktivism. Kvinnor, yngre medborgare och ensamstående tenderar att vara mera aktiva vilket är kännetecknen som traditionellt förknippas med lägre grad av politiskt deltagande. Även om intrycket försvagas något av att deltagarna också tenderar att ha en högre inkomst och högre utbildning, kan konsumentaktivism potentiellt aktivera grupper som annars är underrepresenterade i politiskt deltagande.

Konsumentaktivisterna visar sig även ha en signifikant högre grad av politisk kunskap än gemene man. Det är därmed inte okunskap om den formella politiska arenan som gör att deltagarna använder sig av uttrycksmedel som faller utanför den formella politiska sfären, vilket också understryks av ett högt politiskt intresse. I övrigt placerar deltagarna sig längre till vänster på den ideologiska skalan än befolkningen i genomsnitt. När det kommer till föreningsaktiviteter finns det den här gången ett starkare belägg för Putnams tes, eftersom aktiviteter i så väl fritidsorganisationer som de mera politiska inriktade humanitära & miljöföreningar uppvisar en positiv effekt. Även om deltagandet i de två formerna av intresseorganisationer inte har någon effekt verkar det finnas ett allmänt positivt samband mellan föreningsaktiviteter och deltagandet i konsumentaktiviteter.

Protestpotential

Protestpolitik är och har varit ett omdebatterat fenomen, inte minst för att protestaktivism över tid tycks ha ökat och diversifierats. Fram till 1900-talet betraktades protester som massans irrationella och okontrollerade utbrott vilket utgjorde ett hot mot den politiska ordningen (se t ex. Le Bon

1895). Synen på protestaktioner som ett irrationellt beteende förändrades dock snabbt under 1960-talet genom den snabba spridningen av studentrevolter som innebar att det var svårt att avfärda protester som pöbelns okontrollerade utbrott. Istället blev de dominerande perspektiven teorier om relativ deprivation (Davies 1969, Gurr 1970), resursmobilisering (McCarthy & Zald 1977, Tilly 1978, Tarrow 1998) och rationella val (Finkel m.fl. 1989, Muller 1986, Opp 1989).

Resultaten som presenteras i tabell 5 ger inget stöd för protest som ett verktyg för de som har det sämst ställt i samhället. Varken utbildning, inkomst eller den uppfattade klasstillhörigheten uppvisar någon signifikant effekt på protestpotential. Däremot finns det en tydlig överrepresentation för yngre, ensamstående män bland de som kan tänka sig att ta till våld eller olagliga metoder för att påverka i politiska frågor. Det är värt att påminna om att resultaten gällande protester inte beskriver enbart faktiskt deltagande, utan gäller både de som har eller kan tänka sig att medverka i olagliga handlingar.

Profilen för de protestbenägna framgår ännu tydligare när de politiska integrationsvariablerna inkluderas i analysen. De som är potentiella lagbrytare i politikens tecken har ett högt politiskt intresse, men är i övrigt är missnöjda med systemens lyhörddhet och det sätt på vilket demokratin fungerar. Det verkar alltså som om de protestbenägna i viss utsträckning känner sig marginaliserade i förhållande till det politiska systemet, och därmed är mera benägna att ta till extrema metoder som att bryta mot lagen eller att använda våld för att påverka politikens riktning. Precis som konsumentaktivisterna tenderar de protestbenägna att orientera sig vänsterut på den ideologiska skalan. Inte speciellt förvånande är dock effekten av vänsterorienteringen ännu starkare på protestpotential än konsumentaktivism. Måttet för ideologisk extremism uppvisar trots detta inte någon signifikant effekt, vilket kan förklaras av ett lågt stöd för våldsamma tilltag bland de som placerar sig lång högerut på den ideologiska skalan. Både engagemang i fritidsföreningar och organisationer med en inriktning på humanitära frågor och miljöfrågor är positivt förknippad med protestpotential, vilket ger ett visst belägg för föreningsengagemangets betydelse i sammanhanget. Undantagen är aktivitet i arbetsgivarorganisationer som uppvisar ett kraftigt negativt samband, vilket inte är speciellt förvån-

Tabell 5. Protestpotential under kontroll för resurser, politisk integration och föreningsengagemang, ordinal regression (Plum)

	Resurser			Resurser Politisk integration			Resurser Politisk integration Föreningsengagemang		
	b	p	s.f.	b	p	s.f.	B	p	s.f.
Kön (man)	0,46	**	(0,15)	0,43	**	(0,17)	0,85	***	(0,23)
Ålder/100	-2,63	***	(0,44)	-2,77	***	(0,54)	-2,45	***	(0,74)
Civilstånd (partner)	-0,44	*	(0,18)	-0,49	**	(0,19)	-0,49	~	(0,25)
Utbildning	0,35		(0,31)	0,32		(0,33)	0,18		(0,44)
Inkomst	-0,08		(0,27)	-0,10		(0,28)	0,13		(0,37)
Subj, klasstillhörighet	-0,53	~	(0,30)	-0,03		(0,35)	-0,22		(0,45)
Urbanisering	-0,16		(0,26)	-0,42		(0,29)	-0,39		(0,38)
Svenskspråkig	-0,20		(0,38)	0,00		(0,40)	-0,16		(0,54)
Politisk kunskap				0,34		(0,39)	0,43		(0,52)
Politiskt intresse				0,67	~	(0,35)	1,51	**	(0,49)
Subj, medborgarkomp,				1,02	***	(0,29)	0,54		(0,39)
Lyhördhet				-0,31		(0,46)	-1,14	~	(0,63)
Demokratitillfreds,				-1,87	***	(0,42)	-1,54	**	(0,57)
Partiidentifikation				-0,39		(0,29)	-0,38		(0,40)
Vänster-höger (höger)				-2,60	***	(0,40)	-2,52	***	(0,53)
Ideologisk extremism				0,00		(0,29)	-0,07		(0,38)
Fritidsorganisationer							1,04	~	(0,57)
Humanitär & miljöorg,							1,61	**	(0,52)
Fackföreningar							0,21		(0,47)
Arbetsgivarorg,							-2,22	*	1,03)
Tröskel 0,00	0,08		(0,31)	-1,80	***	(0,47)	-0,82		(0,64)
Tröskel 0,33	1,66	***	(0,33)	0,15		(0,47)	0,97		(0,65)
Tröskel 0,66	2,86	***	(0,38)	1,12	*	(0,51)	2,28	**	(0,71)
-2 Log likelihood		1445,40			1317,02			785,35	
Cox & Snell		0,05			0,12			0,15	
Nagelkerke		0,07			0,17			0,21	
McFadden		0,04			0,10			0,13	
N		1231			1184			734	

Kommentar:

Ostandardiserade b-koefficienter presenteras i tabellen med standardfel inom parentes. *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$, ~ $p < 0,10$. Alla variabler är kodade på en skala mellan 0 och 1. Beroende variabel = Protestpotential. För mer variabelinformation se appendix.

nande med tanke på de ideologiska motstridigheterna.

Internetaktivism

Den sista analysen gäller Internetaktivism. Vår kunskap om de som använder Internet som ett politiskt verktyg och inte minst om och hur de skiljer sig från dem som väljer andra metoder för sitt politiska engagemang är som tidigare påpekats mycket begränsad.

Det mest förväntade resultatet, vilket utan vida-

re bekräftas av analyserna i tabell 6, är de yngre generationerna är mer benägna att använda Internet i politiskt syfte. I samtliga tre analyser uppvisar ålder en mycket stark effekt, till och med starkare än vad som var fallet för protest potential. Resultatet bekräftar tidigare antaganden om att Internet har potential att främja ungdomens politiska engagemang, som annars har varit lågt (Best & Krueger 2005). Ett mer överraskande resultat är att kvinnor också tenderar att vara mer politiskt aktiva på nätet än män. Internet kan därmed inte bara aktivera yngre medborgare, men också med-

Tabell 6. Internetaktivism under kontroll för resurser, politisk integration och föreningsengagemang, ordinal regression (Plum)

	Resurser			Resurser Politisk integration			Resurser Politisk integration Föreningsengagemang		
	b	p	s.f.	b	p	s.f.	b	p	s.f.
Kön (man)	-0,37	**	(0,12)	-0,64	***	(0,13)	-0,56	**	(0,18)
Ålder/100	-3,51	***	(0,37)	-4,55	***	(0,44)	-5,16	***	(0,60)
Civilstånd (partner)	-0,01		(0,15)	0,05		(0,16)	-0,01		(0,20)
Utbildning	0,65	*	(0,24)	0,14		(0,26)	0,46		(0,34)
Inkomst	0,47		(0,22)	0,28		(0,23)	0,25		(0,30)
Subj. klasstillhörighet	0,72	*	(0,25)	0,35		(0,28)	0,48		(0,36)
Urbanisering	0,56	*	(0,22)	0,44	~	(0,23)	0,39		(0,30)
Svenskspråkig	-0,18		(0,29)	-0,07		(0,31)	-0,00		(0,38)
Politisk kunskap				0,69	*	(0,32)	0,74	~	(0,42)
Politiskt intresse				2,07	***	(0,30)	1,96	***	(0,40)
Subj. medborgarkomp,				0,48	*	(0,23)	0,15		(0,31)
Lyhördhet				1,17	**	(0,39)	1,03	*	(0,51)
Demokratitillfreds,				-0,35		(0,37)	-0,42		(0,48)
Partiidentifikation				0,15		(0,24)	-0,13		(0,31)
Vänster-höger (höger)				-0,17		(0,33)	-0,01		(0,45)
Ideologisk extremism				-0,22		(0,24)	-0,89	**	(0,32)
Fritidsorganisationer							1,47	***	(0,43)
Humanitär & miljöorg,							1,22	**	(0,43)
Fackföreningar							-0,06		(0,37)
Arbetsgivarorg,							0,64		(0,59)
Tröskel 0,00	0,13		(0,26)	0,89	*	(0,39)	0,74		(0,52)
Tröskel 0,33	1,25	***	(0,26)	2,38	***	(0,39)	2,27	***	(0,53)
Tröskel 0,66	2,67	***	(0,29)	3,87	***	(0,41)	3,96	***	(0,55)
-2 Log likelihood		2233,42			2067,10			1254,71	
Cox & Snell		0,12			0,21			0,24	
Nagelkerke		0,14			0,24			0,28	
McFadden		0,07			0,12			0,14	
N		1231			1184			734	

Kommentar:

Ostandardiserade b-koefficienter presenteras i tabellen med standardfel inom parentes. *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$, ~ $p < 0,10$. Alla variabler är kodade på en skala mellan 0 och 1. Beroende variabel = Internetaktivism. För mer variabelinformation se appendix.

verka till att minska de traditionella könsskillnaderna inom den politiska sfären. I övrigt finns det inget signifikant samband mellan Internetaktivism och faktorer såsom utbildning, inkomst, klasstillhörighet, och urbanisering, vilket indikerar att Internet kan vara mindre elitistisk än andra former av deltagande.

Det finns inga tecken på att Internetdeltagarna skulle vara marginaliserade i förhållande till den politiska sfären. Deltagarna har, som i de andra formerna för deltagande ett högt politiskt intresse. Mer intressant är det att deltagarna också har en

relativ hög nivå av politisk kunskap och en relativ positiv syn på systemets lyhördhet. Ett annat resultat av intresse är att Internetaktivister tenderar att vara mindre extrema i sina ideologiska åsikter än befolkningen i övrigt. Man har alltså en större tendens att placera sig i mitten på den ideologiska skalan, vilket kan tolkas som en viss distansering från traditionella politiska ideologier, antingen genom att vara mindre ideologiskt orienterade eller genom att man anser sig höra hemma på en skala som inte kan förenas med den traditionella vänster-högerskalan.

Tabell 7. Effekten av resurser, politisk integration och föreningsengagemang på olika typer av politisk aktivitet

		Parti- aktivism	Konsument- aktivism	Protest- potential	Internet- aktivism
Resurser	Kön (man)		-	+	-
	Ålder/100	+	-	-	-
	Civilstånd (partner)		(+)	(-)	
	Utbildning		(+)		
	Inkomst		(+)		
	Subjektiv klasstillhörighet				
	Urbanisering	-	(+)		(+)
Modersmål (svenskspråkig)	+				
Politisk integration	Politisk kunskap		+		+
	Politiskt intresse	+	+	+	+
	Subj. medborgarkompetens			(+)	(+)
	Lyhördhet	(+)	(+)	(+)	+
	Demokratitillfreds, Partiidentifikation	+		-	
	Vänster-höger (höger)		-	-	
	Ideologisk extremism	+			(-)
Föreningsengagemang	Fritidsorganisationer	+	+	+	+
	Humanitära & miljöorg., Fackföreningar	+	+	+	+
	Arbetsgivarorg.,			-	

Kommentar:

I tabellen presenteras minus och plustecken i de fall som variablerna i tidigare tabeller har uppvisat signifikanta effekter. Negativa effekter utmärks som minus och positiva effekter som plus. Regressionskoefficienter över ett är markerade med fet stil, instabila effekter inom parentes.

När det gäller betydelsen av föreningsengagemang tycks resultaten för de som är aktiva på Internet i stort sett motsvara de som visade sig för konsumtion och protest. Aktivitet i fritidsföreningar och organisationer inriktade på humanitära frågor och miljöfrågor är positivt förknippad med Internetaktivism, medan de två typerna av intresseorganisationer inte uppvisar någon effekt. Återigen finner vi alltså ett visst belägg för Putnams tes om föreningarnas betydelse för politiskt deltagande

Diskussion

Resultaten för de olika analyser som har presenterats ovan visar att finländarnas politiska deltagande kan delas in i flera olika dimensioner. Precis som i många andra länder tycks alltså finländarna välja den metod eller de metoder för att påverka i politiska frågor som passar dem själva bäst. Många tycks även ta till flera nära relaterade verktyg för inflytande, snarare än att välja helt fritt bland allt

som finns tillgängligt. Det finns också en viss logik i hur man väljer sina uttrycksmedel. För var och en av de olika deltagandedimensionerna kan en mer eller mindre distinkt deltagarprofil presenteras. Olika faktorer sett till socioekonomiska resurser, politisk integration och föreningsengagemang stimulerar således till deltagande av olika slag, men även intressanta likheter står att finna. För att underlätta jämförelsen mellan olika analysmetoder presenteras de i sammanfattande form i tabell 7.

När man ser till drivkrafterna bakom olika former av deltagande är det framför allt intressant att notera att engagemang i relation till politiska partier är den enda form som domineras av de äldre generationerna. Partiaktivismen kan även beskrivas som egalitär eftersom varken utbildning, inkomst eller kön har en signifikant effekt på engagemanget. De som väljer att vara aktiva i partifären är äldre och bor hög utsträckning i mindre tätorter eller på landsbygden. Det verkar därmed inte som om det är samhällseliten som utgör ryggraden

inom partiväsendet, även om bilden troligen måste revideras ju närmare partitoppen man kommer.

Ett intressant resultat av undersökningen är att de nyare deltagande i form av Internetaktivism och politisk konsumtion tycks ha potential att aktivera samhällsgrupper, primärt yngre och kvinnliga medborgare, som tidigare har varit underrepresenterade inom politiken. Konsumentaktivisterna framstår som välutbildade och urbaniserade, yngre medborgare med relativt hög inkomst. Det kan därmed sägas att dessa i större utsträckning än partiaktivisterna utgör en del av samhällets elitskikt. Till skillnad från konsumtionsaktivism är Internet egalitært även när det gäller utbildning och inkomst, vilket förstärker den jämställande effekten. I detta sammanhang är det också relevant att fråga sig om den tidigt tydliga könslyftan i politiskt deltagande (Verba m.fl. 1978) är på väg att omvandlas. Kvinnor tar i allt fler länder över som det aktiva könet när det gäller valdeltagande (Grönlund m.fl. 2005, Norris & Inglehart 2002). Kvinnor dominerar den politiskt allt viktigare konsumtionsaktivismen och har alltså ett försprång även när det gäller politiskt aktivitet på Internet.

Ett annat intressant resultat är att deltagarna i dessa två nyare former för deltagande inte nödvändigtvis bör uppfattas som marginaliserade i förhållande till den traditionella politiska sfären. Till exempel uppvisar de en högre grad av politisk kunskap, ett resultat som inte gäller de två övriga formerna, och de har en positiv syn på det politiska systemets lyhörddhet. Det verkar därmed fel att uppfatta dem som politiskt exkluderade. De som väljer den här typen av uttrycksmedel för sitt politiska engagemang har goda insikter i vad som händer inom politiken men väljer trots det alternativa metoder för att få föra fram sina politiska preferenser. Resultaten förstärker synen på den utmaning som de politiska partierna tycks stå inför när de försöker rekrytera nya medlemmar.

Ideologisk orientering framstår som en viktig drivkraft bakom valet av engagemangsform. Protest och konsumentaktivister är tydligt mer vänstersinnade än gemene man. Partiaktivisterna står att finna på båda sidorna av den ideologiska skalan. Tydligt är däremot att de har en mer distinkt ideologisk position än genomsnittet. Internetaktivister tenderar å andra sidan att placera sig i ideologiskt i mitten, utan tydlig ideologisk hemvist. Även om det kan hända att deltagarna via Internet faktiskt har en genuin ideologisk position i mitten,

verkar det mer realistiskt att de har svårt att identifiera sig med de politiska konflikter som höger-vänsterskalan ger uttryck för, kanske delvis på grund av deras relativt låga ålder. Tyvärr ger materialet ingen möjlighet att närmare analysera orsaken till resultatet. Men det är relevant att fråga sig om det finns andra ideologiska dimensioner som för den här gruppen aktivister skulle fungera bättre när det gäller att strukturera de politiska konflikterna än den traditionella indelningen enligt vänster-höger.

Föreningsengagemangets betydelse för politiskt deltagande som har lyfts fram av Robert Putnam i relation till teorin om det sociala kapitalets betydelse för politiskt engagemang blir här bekräftat för samtliga aktivismformer. Men även här finns intressanta mönster när det gäller typen av organisationer, som framförallt särskiljer partiengagemang från övriga former. Att vara aktiv i fritidsföreningar är positivt förknippat med alla former av politisk aktivism. För partiaktivitet uppvisar även fackföreningsengagemang ett signifikant samband, vilket snarast kan tolkas som ett uttryck för de historiska banden inom arbetarrörelsen än för social kapital. För de nyare sätten att vara politiskt aktiv är aktivitet inom föreningar med en miljö eller humanitär profil en viktig källa till engagemang. Därmed verkar det, i linje med Putnams tes, som om föreningsaktiviteter visserligen främjar det politiska engagemangen, men att det inte är begränsat till traditionella och konventionella deltagarformer utan i minst lika hög grad gäller de nyare former av engagemang utgör en allt större del av repertoaren.

Slutsatser

Synen på politiskt deltagande och de sätt på vilka medborgarna engagerar sig för att föra fram sina åsikter har utvecklats kraftigt över tid. Från att ha betraktats som ett endimensionellt fenomen och i stort sätt vara begränsat till aktioner i samband med val har det blivit ett mångfacetterat fenomen bestående av en rik flora aktiviteter som även sker utanför den representativa demokratis ramar. Trots den enorma expansionen finns det relativt få studier som undersöker vad som karakteriserar de medborgare som väljer ett visst uttrycksmedel för sitt politiska engagemang och hur de skiljer sig åt. Denna studie har bidragit till forskningen om vad som karakteriserar deltagarna i olika former av po-

litisk aktivitet i Finland, som kan sägas vara representativ för utvecklingen i de flesta etablerade demokratier.

I analyserna identifierades fyra olika dimensioner av politiskt deltagande av vilka en – partiaktivism – tydligt kan betraktas som en representant för konventionellt politiskt deltagande genom att det syftar till att påverka aktörer inom det etablerade politiska systemet och använder väletablerade kanaler för politisk påverkan. De övriga tre – konsumentaktivism, protestpotential och Internetaktivism – kan alla betraktas som mer eller mindre okonventionella tilltag på den politiska eller samhällsliga arenan. De sker utanför det etablerade politiska systemet och använder sig av mindre institutionaliserade påverkansmetoder som inte nödvändigtvis riktar sig mot politiska beslutsfattare. Slutsatserna visar att deltagarna i de olika formerna för deltagare har olika karakteristika, men att det även finns intressanta likheter.

Resultaten framhäver den utmaning som de politiska partierna står inför om de skall behålla sin roll som den främsta institutionaliserade kanalen mellan medborgarna och beslutsfattarna. Partierna framstår i allt högre utsträckning som pensionsföreningar som varken kan sägas vara representativa för befolkningen som helhet, eller utgöra en

samhällelig elit. Det politiska partiengagemanget drivs i större utsträckning av ideologisk övertygelse än politisk kunskap. De privilegierade i samhället, de unga, de välutbildade, höginkomsttagarna och de urbana söker i allt högre grad alternativa sätt att föra fram sina politiska preferenser. Politisk konsumtion och Internet utgör deras primära sätt att uttrycka sig politiskt. Kanaler som är mycket löst anknutna till den formella politiska sfären. Deras val tyck inte vara baserat på bristfälliga politiska insikter eller en lägre tilltro till det demokratiska systemet som sådant. Deltagarna i de nyare aktiviteter är i hög utsträckning politisk intresserade, mera kunniga, och har en positiv syn på systemets lyhörddhet och även sin egen politiska förmåga. De framstår alltså som kunniga och intresserade mönstermedborgare, som helt enkelt har valt andra uttryckssätt för sitt politiska och samhällsliga engagemang än att delta i partipolitiken.

Ur ett långsiktigt perspektiv aktualiserar det även frågan om såväl partipolitikens som den representativa demokratis legitimitet. Om medborgarna i allt större utsträckning väljer andra uttrycksmedel för sitt politiska engagemang än den representativa demokratis etablerade kanaler, hur stabil är då demokratis ryggrad?

SLUTNOTER

¹ I undersökningen ingick en överrepresentation av svenskspråkiga svarspersoner (305 st. i besöksintervjun, 212 st. i enkäten) som i analyserna kontrolleras för genom användande av vikter.

² Frågorna som utgör grunden för det sistnämnda blocket är ställda i valundersökningens enkät, vilket innebär att antalet respondenter sjunker relativt kraftigt i de analyser som inkluderar föreningsengagemang och även i viss utsträckning försämrar jämförbarheten mellan de tre analysblocken.

³ De som har skrivit under upprop på Internet kan svara ja på båda frågorna, vilket innebär att en ganska hög korrelation kan förväntas, speciellt med tanke på att det att skriva under upprop är det vanligaste sättet att vara politiskt aktiv på nätet. Här finns således en omfattande överlappning.

⁴ Det som eventuellt kan förvåna är att de som deltar i fredliga demonstrationer inte laddar högre på den här dimensionen.

REFERENSER

- Allardt, Erik. 1956. *Social struktur och politisk aktivitet*. Helsingfors: Söderströms.
- Almond, Gabriel & Verba, Sidney. 1963. *The Civic Culture*. Princeton: Princeton University Press.
- Anderson, Christopher J. 1996. Political Action and Social Integration. *American Politics Quarterly*, 24, 105–124.
- Armington, Klaus. 2007. Political participation and associational involvement. I van Deth, Montero & Westerholm (red.). *Citizenship and Involvement in European Democracies*. London: Routledge.
- Barnes, Samuel; Kaase, Max m.fl. 1979. *Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Bengtsson, Åsa. Svenska folkpartiet som förvaltare av det sociala och politiska kapitalet. I Sundback & Nyqvist (red.), *Det finlandssvenska sociala kapitalet: fiktion eller fakta?* Helsingfors: SLS (under utgivning).
- Bengtsson, Åsa & Christensen, Henrik Serup. 2009. Driving forces of political action. Examining participation in a Nordic context. Uppsats presenterad vid Politiikan tutkimuksen päivät, Tammerfors.
- Bengtsson, Åsa & Grönlund, Kimmo 2005. Muu poliittinen osallistuminen. i: Heikki Paloheimo (red.), *Vaalit ja demokratia Suomessa*, Helsingfors: WSOY.
- Bennett, W. Lance. 1998. The UnCivic Culture: Communication, Identity, and the Rise of Lifestyle Politics. Ithiel de Sola Pool Lecture, American Political Science Association, published in *P.S.: Political Science and Politics*, 31, 41–61.
- Berelson, Bernard, Lazarsfeld, Paul & McPhee, William. 1954. *Voting*. Chicago: University of Chicago Press.
- Best, Samuel J. & Krueger, Brian S.. 2005. Analyzing the Representativeness of Internet Political Participation. *Political Behaviour*, 27: 2, 183–216.
- Bimber, Bruce. 2001. Information and Political Engagement in America: The Search for Effects of Information Technology at the Individual Level. *Political Research Quarterly*, 54:1, 53–67.
- Bäck, Maria & Kestilä, Elina. 2009. Social Capital and Political Trust in Finland: An Individual-Level Assessment. *Scandinavian Political Studies*, 32, 171–194.
- Campbell, Angus, Converse, Philip. Miller, Warren. & Stokes, Donald. 1960. *The American Voter*. New York: Wiley.
- Crozier, Michel, Huntington, Samuel P. & Watanuki, Joji. 1975. *The Crisis of Democracy: Report on the Governability of Democracies to the Trilateral Commission*. New York: New York University Press.
- Dalton, Russell D. 2006. *Citizen Politics: Public Opinion and Political Parties in Advanced Industrial Democracies*, 4:e uppl., Washington D.C.: CQ Press.
- Davies, James C. 1969. The J-curve of rising and declining satisfaction as a cause of revolution and rebellion. I: Graham & Gurr. *The History of Violence in America*. New York: Bantham Books.
- Finkel, Stephen E. 1985. Reciprocal Effects of Participation and Political Efficacy. *American Journal of Political Science*, 29, 891–913.
- Finkel, Stephen E., Muller, Edward N & Opp, Karl-Dieter 1989. Personal influence, collective rationality, and mass political action. *American Political Science Review*, 83, 558–903.
- Finlands statistikcentral. http://www.tilastokeskus.fi/til/evaa/2007/evaa_2007-03-20_kat_001_sv.html
- Franklin, Mark N. 2002. The Dynamics of Electoral Participation. I: LeDuc, Niemi & Norris (red.). *Comparing Democracies II*. Thousand Oakes CA: Sage.
- Franklin, Mark N. 2004. *Voter Turnout and the Dynamics of Electoral Competition in Established Democracies since 1945*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grönlund, Kimmo, Paloheimo, Heikki & Wass, Hanna. 2005. Äänestysosallistuminen. I: Paloheimo (red.). *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Helsingfors: WSOY.
- Grönlund, Kimmo & Setälä, Maija. 2007. Political Trust, Satisfaction and Voter Turnout. *Comparative European Politics*, 5, 400–422.
- Gurr, Ted R. 1970. *Why men rebel*. Princeton: Princeton University Press.
- Holmberg, Sören & Esaiasson, P. 1988. *De Folkvalda. En bok om riksdagsledamöterna och den representativa demokratin i Sverige*. Stockholm: Bonniers.
- Lane, Robert E. 1959. *Political Life. Why and How People Get Involved in Politics*. New York: Free Press.
- Lazarsfeld, Paul, Berelson, Bernard & Gaudet, Hazel. 1944. *The People's Choice*, New York: Duell, Sloan, and Pearce.
- Le Bon, Gustave. 1895. *The Crowd: A Study of the Popular Mind*. London: Ernest Benn Limited.
- Leighley, Jan E. 1995. Attitudes, Opportunities and Incentives: A Field Essay on Political Participation. *Political Research Quarterly*, 48, 181–209.
- McCarthy, John D. & Zald, Mayer N. 1977. 'Resource mobilization and social movements: a partial theory', *American Journal of Sociology*, 82, 1212–41.
- Micheletti, Michele. 2003. *Political Virtue and Shopping: Individuals, Consumerism, and Collective Action*. New York: Palgrave.
- Milner, Henry. 2002. *Civic Literacy: How Informed Citizens Make Democracy Work*. Hanover N.H: University Press of New England.
- Morales, Laura & Geurtz, Peter. 2007. Associational Involvement. I: van Deth, Montero & Westerholm (red.). *Citizenship and Involvement in European Democracies*. London: Routledge.
- Muller, Edward N. 1986. Rational choice and rebellious collective action. *American Political Science Review*, 80, 471–87.
- Nie, Norman, Junn, Jane. & Stehlik-Barry, Kenneth. 1996. *Education and Democratic Citizenship in America*. Chicago: University of Chicago Press.
- Niemi, Richard G., Craig, Stephen C. & Mattei, Franco. 1991. Measuring internal political efficacy in the 1988 national election study. *American Political Science Review*, 85, 1407–13.
- Norris, Pippa. 2002. *Democratic Phoenix – Reinventing Political Activism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norris, Pippa. 2007. "Political Activism: New Challenges, New Opportunities". I: Boix & Stokes (red.). *Oxford Handbook of Comparative Politics*. Oxford: Oxford University Press.

- Norris, Pippa & Inglehart, Ronald. 2002. *Rising Tide: Gender Equality and Cultural Change Around the World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Opp, Karl-Dieter. 1989. *The Rationality of Political Protest: A Comparative Analysis of Rational Choice Theory*. Boulder, Colo.: Westview Press.
- Paakkunainen, Kari (toim.). Sukupolvipolitiikka Nuoret ja eduskuntavaalit 2007. Helsinki, nuorisosaiajn neuvottelukunta, julkaisu 36, 8–81.
- Pesonen, Pertti, Sänkiäho, Risto ja Borg, Sami (1993): Vaalikansan äänivalta: tutkimus eduskuntavaaleista ja valitsijakunnasta Suomen poliittisessa järjestelmässä. Helsinki: WSOY.
- Polat, Rabia Karakaya. 2005. The Internet and Political Participation: Exploring the Explanatory Links. *European Journal of Communication*, 20, 435–459.
- Preacher, Kristopher J. & MacCallum, Robert C. 2003. Repairing Tom Swift's Electric Factor Analysis Machine. *Understanding Statistics*, 2, 13–43.
- Putnam, Robert D. 2000. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
- Scarrow, Susan. 2002. Parties without members?. I: Dalton & Wattenberg (red.), *Parties without Partisans*. Oxford: Oxford University Press.
- Scarrow, Susan. 2007. Political Activism and Party Members. I: Dalton & Klingemann (red.), *The Oxford Handbook of Political Behavior*. Oxford: Oxford University Press.
- Stanley, J. Woody & Weare, Christopher. 2004. The Effects of internet Use on Political Participation – Evidence From an Agency Online Discussion Forum. *Administration & Society*, 36:5, 503–527.
- Stolle, Dietlind, Marc Hooghe & Michele Micheletti. 2005. Politics in the Supermarket: Political Consumerism as a Form of Political Participation. *International Political Science Review*, 26:3, 246–269.
- Sundberg Jan, Wilhelmsson, Niklas & Bengtsson, Åsa. 2005. Svenskt och finskt väljarbeteende. I: Åsa Bengtsson & Kimmo Grönlund (red.), *Den finlandssvenska väljaren*, Vasa: Samforsk, s. 23–56.
- Tarrow, Sidney 1998. *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. 2nd ed. Cambridge: University of Cambridge Press.
- Teorell, Jan. 2003. Linking Social Capital to Political Participation: Voluntary Associations and Networks of Recruitment in Sweden. *Scandinavian Political Studies*, 26, 49–66.
- Teorell, Jan, Torcal, Mariano & Montero, José. Ramón. 2007. Political participation: mapping the terrain'. I: van Deth, Montero & Westerholm (red.). *Citizenship and Involvement in European Democracies*. London: Routledge
- Tilly, Charles 1978. *From Mobilization to Revolution*. Reading, Mass.: Addison-Wesley.
- Tolbert, Caroline J. & Ramona S. Mcneal. 2003. Unraveling the Effects of the Internet on Political Participation. *Political Research Quarterly*, 56:2, 175–185.
- Ulzurrin, Laura M. D. 2002. Associational Membership and Social Capital in Comparative Perspective: A Note on the Problem of Measurement. *Politics & Society*, 30, 497–523.
- van Aelst, Peter & Stefaan Walgrave. 2001. Who is That (Wo)Man in the Street? From the Normalisation of Protest to the Normalisation of the Protester. *European Journal of Political Research*, 39, 461–486.
- van Deth, Jan W. 1990. Interest in Politics. I: Jennings m.fl. (red.). *Continuities in Political Action: a Longitudinal Study of Political Orientations in Three Western Democracies*. Berlin: Walter de Gruyter.
- Verba, Sidney & Norman Nie. 1972. *Participation in America: Social Equality and Political Democracy*. New York: Harper & Row.
- Verba, Sidney, Nie, Norman & Kim, Jae-On. 1971. *The Modes of Democratic Participation: A Cross-National Analysis*. Beverly Hills: Sage.
- Verba, Sidney, Nie, Norman. & Kim, Jae-On. 1978. *Participation and Political Equality: A Seven-Nation Comparison*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Verba, Sidney, Schlozman, Kay Lehman & Brady, Henry E. 1995. *Voice and Inequality – Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge & London: Harvard University Press.
- Widfeldt, Anders. 1995. Party Membership and Party Representativeness. Klingemann & Fuchs (red.). *Citizens and the State*. Oxford: Oxford University Press.

APPENDIX
Beroende variabler

<i>Partiaktivism</i>	Index: – Deltagit i partiverksamhet, – Medlem i politiskt parti, – Innehar kommunala förtroendeuppdrag, – Hört till kandidats stödtrupp 1 = ja, 0 = nej	0–1 (5 värden)
<i>Konsumentaktivism</i>	Index: – Politiskt inriktad konsumtion, – miljöinriktad konsumtion, – Bojkottat produkter 1 = ja, 0 = nej	0–1 (4 värden)
<i>Protestpotential</i>	Index: – Civil olydnad, – Demonstrationer med våld, – Använda våld för att uppnå politiska mål, 1 = ja/skulle kunna tänka sig, 0 = nej	0–1 (4 värden)
<i>Internetaktivism</i>	Index: – skrivit under upprop på Internet, – Kontaktat beslutsfattare per Internet, – Diskuterat politik på Internet 1 = ja, 0 = nej	0–1 (4 värden)

Oberoende variabler
Resurser

Kön (man)	Man = 1 Kvinna = 0	0–1
Ålder	Ålder dividerat med 100	0.18–1
Civilstånd (partner)	1 = gift, partnerskap eller sambo 0 = annat	0–1
Utbildning	Högsta utbildningsnivå. 1= universitetsexamen universitetsutbildning 0 = folkskola	0–1 (6 värden)
Inkomst	Inkomst i kvartiler, 1 = högst 0 = lägst	0–1 (4 värden)
Subjektiv klasstillhörighet	1 = överklass 0 = arbetarklass 0.5 = ingen klass, medelklass	0–1 (6 värden)
Urbanisering	1 = centrum av stad 0 = glesbygd	0–1 (4 värden)
Svenskspråkig	Modersmål 1= svenska 0=finska eller annat	0–1 (2 värden)

Politisk integration

Politiskt kunskap	Index baserat på fem kunskapsfrågor om politik 1 = alla svar korrekta 0 = inga korrekta svar	0–1 (6 värden)
Politiskt intresse	1 = mycket intresserad 0 = inte alls intresserad	0–1 (4 värden)
Subjektiv medborgarkompetens	– Politiken ibland så komplicerad att jag inte riktigt förstår vad som händer 1 = helt av samma åsikt 0 = helt av annan åsikt	0–1 (4 värden)
Lyhördhet (systemresponsivitet)	Index med 4 frågor om i vilken utsträckning politiker och systemet är lyhörd för medborgarnas åsikter och respons (varje fråga fyra värden)	0–1 (1 = positiv syn)
Demokratitillfredsställelse	Hur nöjd eller missnöjd med hur demokratin fungerar? 1 = mkt nöjd 0 = inte alls nöjd	0–1 (4 värden)
Partiidentifikation	1 = mkt stark 0 = inte alls stark	0–1 (4 värden)
Vänster-höger	Placering på vänster-högskalan (0–10)	0–1 (1 = höger)
Ideologisk extremism	Placering på vänster-högskalan (0–10)	0–1 (1 = extr.vänster/höger, 0 = mitten)

Föreningsengagemang

Fritidsorg.	Index: – Sportförening, – Kulturförening, – Bya- eller stadsdelsförening, 1 = aktiv medlem, 0.67 = medlem, 0.33 = tidigare medlem, 0 = inte medlem	0–1 (1 = aktiv medlem i alla)
Humanitära & miljöorg.	Index: – Miljö-, freds- eller djurskyddsorg. – Org. rörande humanitärt bistånd, människorättsfrågor, minoriteter eller invandrare (värden, se ovan)	0–1 (1 = aktiv medlem i alla)
Fackföreningar	Index: – Fackförbund eller fackförening – Annan för. med professionell eller yrkesmässig anknytning (värden, se ovan)	0–1 (1 = aktiv medlem i alla)
Arbetsgivarorg.	Index: – Företagar-, arbetsgivar- näringslivsorg. – Lantbruks- och producentorg. (värden, se ovan)	0–1 (1 = aktiv medlem i alla)